

Sygnatura akt XII C 1746/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Łosik

Protokolant: p.o. stażysty Aleksandra Strzałkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2019 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa P. Z.

przeciwko R. Ż. i U. Ż.

o zapłatę

I. powództwo oddala;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Anna Łosik

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 01 października 2018 roku (k. 1- 36) P. Z. wniósł o zasądzenie od R. Ż. i U. Ż. solidarnie na jego rzecz kwoty 180.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 lutego 2017 roku do dnia zapłaty; zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; zwolnienie powoda od kosztów sądowych w sprawie.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zawarł z pozwanymi ustną umowę pożyczki i na tej podstawie przekazał im kwotę 180.000 zł. Pieniądze zostały przelane na rachunek bankowych w czterech transzach tj. w dniu 08 września 2008 roku kwota 50.000 zł, 25 września 2008 roku kwota 50.000 zł, 02 października 2008 roku kwota 50.000 zł oraz 03 października 2008 roku kwota 30.000 zł. Zawierając umowę pożyczki strony nie ustaliły terminu jej zwrotu, wobec czego powód pismem z dnia 21 grudnia 2016 roku wezwał pozwanych do zapłaty. Pozwani odmówili zwrotu pożyczki twierdząc, że nie zawarli z powodem żadnej umowy. Nadto powód wskazał, że w przypadku przyjęcia, iż przedmiotową kwotę pozwani otrzymali od powoda nie na zasadzie pożyczki, to należy uznać, iż uzyskali oni korzyść majątkową bez podstawy prawnej, co w konsekwencji oznacza bezpodstawne wzbogacenie pozwanych i obowiązek rozliczania się powodem na podstawie art. 405 kc.

Podstawieniem z dnia 09 października 2018 roku (k 38) Sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 29 października 2018 roku (k. 48- 94) pozwani R. Ż. i U. Ż. wnieśli o oddalenie powództwa w całości; zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości przepisanej prawem.

W uzasadnieniu pisma pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia oraz zaprzeczyli aby kiedykolwiek z powodem zawierali umowę pożyczki.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

R. Ż. był właścicielem mieszkania położonego w P. przy ulicy (...), w którym zamieszkiwała jego matka. Po jej śmierci pozwany chciał mieszkanie sprzedać, a połowę uzyskanej ceny przekazać siostrze D. S., a to tytułem rozliczeń majątkowych po śmierci ich matki, do których czuł się zobowiązany. Ostatecznie rodzina postanowiła, że mieszkanie zostanie przekazane L. S. - siostrzenicy pozwanego (córce D.), a pozwany w zamian otrzyma od niej kwotę 180.000 zł tj. połowę wartości mieszkania ustalonej przez pozwanego i jego siostrę.

Ówczesnym partnerem życiowym L. S. był powód P. Z. i to on w imieniu partnerki przekazał kwotę 180.000 zł na rachunek pozwanych. Powyższa suma została przekazana w czterech transzach tj.:

I) w dniu 08 września 2008 roku kwota 50.000 zł,

II) w dniu 25 września 2008 roku kwota 50.000 zł,

III) w dniu 02 października 2008 roku 50.000 zł

IV) w dniu **03 października 2008 roku** kwota 30.000 zł.

Przekazana kwota podlegała rozliczeniu pomiędzy powodem, a jego ówczesną partnerką L. S..

Dowód: zeznania świadków D. S., L. S. (e-protokół z dnia 10 kwietnia 2019 roku), zeznania pozwanych R. Ż. i U. Ż. (e-protokół z dnia 10 kwietnia 2019 roku), potwierdzenia przelewów (k. 26- 29)

W dniu 03 października 2008 roku pozwany oraz D. S. zawarli umowę notarialną darowizny Rep. (...) przedmiotowego lokalu. Mimo, iż czynność ta była odpłatna własność przedmiotowej nieruchomości została przeniesiona na rzecz D. S. w drodze umowy darowizny, a to celem uniknięcia obowiązku płacenia podatku.

Następnie w dniu 14 listopada 2008 roku D. S. i L. S. przed asesorem notarialnym K. D., upoważnionym zastępcą notariusza R. S., prowadzącego Kancelarię Notarialną w P., zawarły umowę notarialną darowizny przedmiotowego lokalu (Rep. (...)).

Dowód: zeznania świadków D. S., L. S. (e-protokół z dnia 10 kwietnia 2019 roku), zeznania pozwanych R. Ż. i U. Ż. (e-protokół z dnia 10 kwietnia 2019 roku), potwierdzenia przelewów (k. 26- 29), poświadczona za zgodność z oryginałem kopia aktu notarialnego Rep (...) (k. 53- 58), wydruk elektronicznej księgi wieczystej (...) - dział II (k. 101- 104v)

Przekazana przez powoda kwota 180.000 zł pochodziła z jego majątku, została przez niego wypłacana celem uregulowania zobowiązań jego ówczesnej partnerki życiowej L. S., a siostrzenicy pozwanego. Powyższa kwota była przedmiotem rozliczeń pomiędzy konkubentami. L. S. przelewała z tego tytułu na rzecz powoda kwoty uzyskiwane z najmu przedmiotowego lokalu, nadto spłacała kredyt wspólnie zaciągnięty przez partnerów na potrzeby działalności gospodarczej prowadzonej przez nich (powód miał w niej 98% udziałów, L. S. 2%). Na zabezpieczeniu spłaty tego kredytu była hipoteka na prawie odrębnej własności lokalu na przy ulicy (...)

Pozwani nie zawierali z powodem jakiegokolwiek umowy.

Dowód: kopia umowy nr (...) (k. 59- 69), kopia aneksu nr (...) do umowy nr (...) (k. 70), zeznania świadka L. S. (e-protokół z dnia 10 kwietnia 2019 roku), poświadczona za zgodność z oryginałem kopia aktu notarialnego A nr (...) (k. 71- 87), poświadczona za zgodność z oryginałem kopia oświadczenia (k. 88), harmonogram spłat kredytu (k. 105-105v), potwierdzenie wcześniejszej spłaty kredytu (k. 106)

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów oraz kopii dokumentów, w tym potwierdzonych za zgodność przez pełnomocnika, które mają moc oryginałów. Sąd uznał te dokumenty za całkowicie wiarygodne i wystarczające dla uwzględnienia powództwa, jak również nie budziły wątpliwości Sądu.

Powód w piśmie procesowym z dnia 27 grudnia 2018 roku (k.99) kwestionował pisemne oświadczenie znajdujące się na karcie 88 akt. Niemniej jednak w trakcie składania zeznań powód potwierdził, że oświadczenie zostało przez niego sporządzone oraz podpisane. Mając to na uwadze Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa uznając go za zbędny, albowiem powód ostatecznie nie przeczył aby w/w oświadczenie pochodziło od niego.

Pozwani podnieśli w niniejszej sprawie zarzut niedopuszczalności dowodu z przesłuchania świadków i stron na fakt zawarcia umowy pożyczki. Jak wynika z art.720§2kc (w brzmieniu obowiązującym w dacie transferu gotówki) umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem. W takim przypadku forma pisemnej jest uważana za zastrzeżoną „do celów dowodowych”. Oznacza to, że niedochowanie formy pisemnej pożyczki powoduje, iż istnieją ograniczenia dowodowe dla wykazania zawarcia takiego kontraktu. Nie mają one jednak charakteru bezwzględnie. Okoliczność zawarcia takiej umowy można wykazać bowiem również dowodem z zeznań świadków lub z przesłuchania stron, gdy fakt dokonania czynności prawnej jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu. Powyższe wynika z art. 74 § 2k.c. W niniejszej sprawie dokumentami takimi były potwierdzenia dokonania przelewów bankowych.

Sąd za wiarygodne w całości uznał zeznania świadków D. S. oraz L. S.. Treść ich zeznań znalazła potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym w szczególności złożonych dokumentach. Świadczenie zeznawali spójnie, logicznie, rzetelnie odpowiadając na zadane im pytania.

Sąd nadto w całości jako wiarygodne uznał zeznania pozwanych, albowiem treść ich zeznań pokrywa się z materiałem dowodnym zebrany w sprawie. Z zeznań świadków i pozwanych, a także zgromadzonych dokumentów jednoznacznie wynika cel dokonywanych przez nich czynności.

Wobec powyższego Sąd zeznania powoda uznał jako niewiarygodne. Powód podnosił, że zawarł umowę pożyczki z pozwanymi, niemniej jednak nie potrafił wskazać ustaleń dotyczących zawarcia tej umowy oraz okoliczności jakie temu towarzyszyły. Powód udzielając odpowiedzi ograniczał się wyłącznie do ogólnych twierdzeń. Natomiast okoliczności dot. wzajemnych rozliczeń między powodem, a świadkiem L. S. w przedmiotowym postępowaniu nie podlegały ocenie Sądu.

Jako nieprzydatne okazały się zeznania świadka A. M., który odmówił udzielenia odpowiedzi na zadane pytania powodując się na art. 3 ust. 3 Ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 roku (Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.) tj. obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej.

Jako nieprzydatne okazały się również dokumenty stanowiące wiadomość e-mail wraz z załącznikami (k. 89-94), albowiem, dokumenty te są wyłącznie wydrukami, które nie zawierają podpisów, trudno zatem wywieść, aby oświadczenia tej treści pochodziły od konkretnej osoby. Nadto świadek A. M. nie potwierdził okoliczności dot. sporządzenia tych dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Żądanie pozwu nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowym postępowaniu powód wywodził swoje roszczenie z umowy pożyczki, ewentualnie zaś z przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Zgodnie z treścią art. 720 §1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Z art. 720 § 1 KC wynika, że elementami essentialia negotii umowy pożyczki są: zobowiązanie dającego pożyczkę (pożyczkodawcy) do przeniesienia na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz zobowiązanie biorącego (pożyczkobiorcy) do zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej

ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Nie oznacza to, że w każdej umowie pożyczki niezbędne jest jednoznaczne i dokładne posłużenie się sformułowaniami, użytymi w ww. przepisie. Możliwe jest bowiem ustalanie na podstawie art. 65 § 2 kc rzeczywistego znaczenia i woli stron takiej umowy. Należy przy tym mieć na uwadze, że do elementów przedmiotowo istotnych umowy pożyczki należy obowiązek zwrotu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 marca 2018 roku, V ACa 1159/17).

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, że do zawarcia umowy pożyczki między powodem a pozwanymi nie doszło.

W sprawie brak jest dokumentu umowy, a zeznania świadków przeczą twierdzeniom powoda o zawarciu ustnego kontraktu. Powód nie zaprezentował żadnego wiarygodnego dowodu potwierdzającego istnienie umowy, ograniczając się tylko do własnych twierdzeń w tym zakresie. Zważyć należy, iż powód w trakcie składania zeznań nie był w stanie wskazać nawet warunków na jakich ta pożyczka została udzielona.

Kwota 180.000 zł została przekazana na rzecz pozwanych, co było w toku postępowania okolicznością bezsporną, ale nie jest to jednoznaczne z udzieleniem pożyczki. Postępowanie dowodowe niezbitnie dowiodło, iż powód wpłacił wskazaną sumę na konto pozwanych, ale uczynił to w imieniu swej ówczesnej partnerki, a zatem to ona była jego dłużnikiem z powyższego tytułu. Wpłacona kwota była przedmiotem rozliczeń między nimi. Przekazanie kwoty 180.000 zł stanowiło wykonanie zobowiązania ze strony L. S. na rzecz wuja (pozwanego), tytułem rozliczenia za przekazanie przez niego udziału w 1/2 części lokalu mieszkalnego po jego matce. Trudno zatem przyjąć, aby pozwani byli zobowiązani do zwrotu tej kwoty, co świadczyłoby o istnieniu ewentualnej umowy pożyczki, na którą powołuje się powód.

Twierdzenia strony pozwanej, w ocenie Sądu jawią się jako wiarygodne. Za powyższym przemawia choćby fakt, że dokonanie ostatniego przelewu na kwotę 30.000 zł pokrywa się z datą dokonania darowizny przez pozwanego na rzecz jego siostry. Następnie w krótkim odstępie czasu siostra pozwanego darowała własność przedmiotowego mieszkania na rzecz córki L. S., która wówczas pozostawała w związku z powodem.

Nadto w ocenie Sądu wbrew zasadom logiki, a nadto doświadczenia życiowego byłoby zaciąganie przez pozwanych pożyczki w bardzo wysokiej kwocie i jednocześnie wyzbywanie się istotnego składnika majątku i to pod tytułem darmym.

Nadto powód wskazywał, iż był wówczas przedsiębiorcą, zawierał liczne transakcje, umowy. Wszystkie dokonywane przez niego czynności w ramach działalności gospodarczej były dokumentowane. W ocenie Sądu trudno przyjąć, że powód nie dochował należytej staranności, mając na uwadze jego doświadczenie życiowe i nie sporządził na piśmie umowy pożyczki.

Co bardzo istotne dokonane przez powoda przelewy nie były w żaden sposób opisane, nie posiadały tytułu.

Okoliczności powyższe wyłączają możliwość uwzględnienia powództwa w oparciu o przepis art.720§1kc albowiem strony niewątpliwie umowy pożyczki nie zawierały.

Wbrew stanowisku strony powodowej źródłem zobowiązania pozwanych nie mogą być także przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Po pierwsze pozwani dowiedli, że wpłacona na ich konto przez powoda kwota stanowiła rozliczenie pomiędzy pozwanym R. Ż. a L. S. w związku z przejęciem przez nią mieszkania po babci.

Po drugie zważyć trzeba na treść art.411§1pkt 1 kc, według którego nie można jednak żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający je wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Oczywiście jest, że gdyby powód przekazywał pieniądze pozwanym w braku jakichkolwiek uzgodnień co do wzajemnych rozliczeń, pozostawałby nieświadomy tego, że w żaden sposób nie jest do tego świadczenia zobowiązany. W sprawie nie ma też żadnego dowodu, że świadcząc pieniądze zastrzegł ich zwrot.

Ubocznie wskazać należy pozwani podnieśli w sprawie niniejszej zarzut przedawnienia, a zważyć trzeba, że pozew został wniesiony w dniu 2 października 2018 roku (data stempla pocztowego), czyli roszczenia o zwrot kwot wpłaconych przed dniem 2 października 2018 roku i tak uległyby przedawnieniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił powództwo, o czym orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc mając na uwadze wynik postępowania i obciążył nimi powoda jako stronę przegrywającą proces. Wobec powyższego Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Anna Łosik